

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ВЫСОКОГОРСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ ЧЕРНЫШЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422700, Республика Татарстан, Высокогорский район,
д.Чернышевка, ул.Клубная, д. 1

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧЕРНЫШЕВКА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

422700 Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Чернышевка авылы, Клуб ур., 1

Тел./факс: +7(84365)73505, e-mail: ChernVsg@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

31 октября 2023 г.

КАРАР

№ 14

**Чернышевка авыл жирлегенең Кече һәм урта эшқуарлык субъектларына
ярдәм күрсәтү тәртібе турында Нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, "Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында" 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, "Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында" 2015 елның 7 октябрэндәге 7-ТРЗ номерлы редакциядә Татарстан Республикасында урта эшқуарлык", Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлегене башкарма комитеты

Карар итә:

1. Чернышевка авыл жирлегенең Кече һәм урта эшқуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү тәртібе турындагы нигезләмәне расларга (қушымта).
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча бастырып чыгарырга (халыкка жіткерергә): <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru> һәм» Татарстан Республикасы хокукый мәғлүматларының рәсми порталында " Интернет мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендә:<http://pravo.tatarstan.ru>.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Башкарма комитет жітөкчесе
Чернышевский авыл жірлегене

О.А.Маланин

ЭШ

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлегенең Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү тәртибе турында

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1 әлеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында" 24.07.2007 ел, 209-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Чернышевский авыл жирлеге территориясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен уңай шартлар тудыру максатларында эшләнган.

1.2 әлеге Нигезләмә Чернышевка авыл жирлеге Башкарма комитетының кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү мәсьәләләре буенча аерым вәкаләтләрән гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

II. Чернышевка авыл жирлегенең Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү шартлары һәм тәртибе

2.1 Чернышевка авыл жирлеге территориясендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм түбәндәге формаларда башкарылырга мөмкин:

консультация бүлмәсе;

- финанс (РФ һәм ТР бюджетыннан акча бүлеп биргәндә);

мәгълүмати;

- әзерлек, яңадан әзерләү һәм квалификация күтәрү өлкәсендә ярдәм кече һәм урта эшкуарлык субъектлары хезмәткәрләре.

2.2 төп ярдәм принциплары булып:

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының ярдәм сорап мөрәжәгать итү тәртибе;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасының уңайлылыгы;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының гамәлдәге программа чараларына тигез керү мөмкинлеге;

- гамәлдәге закон таләпләрән үтәп ярдәм күрсәтү;

- ярдәм күрсәтү процедураларының Ачыклыгы.

2.3 кече һәм урта эшкуарлык субъектларының ярдәм сорап мөрәжәгать иткәндә мөрәжәгать Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлеге Башкарма комитетында кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөрәжәгатьләрен карау тәртибе нигезендә карала (1 нче кушымта).

2.4 кече һәм урта эшкуарлык субъектлары матди һәм финанс ярдәм алуга дөгъва итүчеләргә (РФ һәм ТР бюджетыннан акча бүлеп биргәндә) түбәндәге документлар тапшырылырга тиеш::

- ярдәм алу өчен гариза;

барлык гамәлдәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән теркәү, оештыру документларының күчермәләре;

- заяваланган эшчәнлеккә лицензия күчермәләре;

- алдагы календарь елында хезмәткәрләрнең уртача саны турында белешмә;

гариза бирүче вәкиленең юридик зат исемненн килешү төзү хокукын раслаучы документ;

соралган ресурсларны куллану һәм куллану максатларын күрсәтеп, кирәкле ярдәмнең формасын һәм күләмен нигезләү.

алдагы хисап чорында бухгалтерлык балансы.

Моннан тыш, Башкарма комитетның вәкаләтле вазыйфаи заты ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек тәртибендә вәкаләтле дәүләт хакимияте органнарыннан кече яки урта эшкуарлык субъектына карата түбәндәге документларны һәм мәгълүматларны сорый:

- Россия Федерациясе законнары нормалары нигезендә түләнергә тиешле салымнар, җыемнар, пенялар һәм салым санкцияләре түләү буенча үтөлмәгән бурычның булмавын раслаучы салым органы мәгълүматлары;

Салым түләүчеләрнең бердәм дәүләт реестрыннан өземтә;

Алдагы хисап чоры өчен салым декларациясе;

- Кече һәм урта эшкуарлык субъектының җирле бюджетка Җир һәм мөлкәт өчен аренда хакын түләү буенча кичектерелгән бурычлары булмавы турында мәгълүмат;

Кече эшмәкәрлек субъектын банкрот дип тану һәм конкурс производствосын ачу турында мәгълүмат булу турында мәгълүмат.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәҗәгатьләрен карау сроклары Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл җирлеге башкарма комитетына кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе нигезендә әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымта нигезендә билгеләнә.

2.5. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына карата ярдәм күрсәтелә алмый:

- кредит оешмалары, иминият оешмалары (кулланучылар кооперативларыннан тыш), инвестиция фондлары, дәүләтнеке булмаган пенсия фондлары, кыйммәтле кәгазьләр базарында профессиональ катнашучылар;

продукцияне бүлү турында килешүләрдә катнашучы;

уен бизнесы өлкәсендә эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыручылар;

- Россия Федерациясенең валюта көйләве һәм валюта контроле турындагы законнары белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе резидентлары булмаган, Россия Федерациясенең халыкара килешүләрендә каралган очраклардан тыш.

2.6. Ярдәм күрсәтүдән баш тартырга кирәк, әгәр:

кирәкле документлар бирелмәгән яки дәрәс булмаган мәгълүматлар һәм документлар тапшырылмаган;

- теләсә кайсы дәрәжәдәге бюджет алдында үтөлмәгән бурычлар бар;

- элегрәк гариза бирүчегә-кече һәм урта эшкуарлык субъектына карата шундый ук ярдәм күрсәтү турында Карар кабул ителде һәм аны күрсәтү вакыты тәмамланмады;

гариза бирүче РФ законнары белән билгеләнгән тәртиптә банкрот дип танылган, банкротлык стадиясендә, яки юкка чыгару яки үзгәртеп кору процессында (юридик затлар өчен)

- кече һәм урта эшкуарлык субъекты ярдәм күрсәтү тәртибен һәм шартларын бозуга юл куйган, шул исәптән ярдәм чараларын максатчан куллануны тәэмин итмәгән дип танылганнан соң өч елдан да кимрәк вакыт узды.

2.7. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм Чернышевка авыл җирлеге бюджетыннан (РФ һәм ТР бюджетыннан акча бүлеп бирелгәндә) башкарыла.

III. Чернышевка авыл җирлегенең Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына консультация һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтү тәртибе

3.1 гамәлдәге законнар нигезендә шундый дип танылган һәм үз эшчәнлекләрен Чернышевка авыл җирлеге территориясендә Алып баручы кече һәм урта эшкуарлык субъектларына консультация һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтелә.

3.2 консультация ярдәме консультациялар үткөрү рәвешендә күрсәтелә:

- кече һәм урта эшкуарлык субъектлары эшчәнлеген җайга салучы гамәлдәге законнарны куллану мәсьәләләре буенча;

сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләрен оештыру мәсьәләләре буенча;

- муниципаль милекне арендага бирү мәсьәләләре буенча;

- муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәт

күрсәтүгә заказлар урнаштыру мәсьәләләре буенча.

3.3 кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәгълүмати ярдәм кече һәм урта эшкуарлык субъектлары өчен кадрлар әзерләүгә, яңадан әзерләүгә һәм квалификациясен күтәрүгә юнәлдерелгән укуы семинарлары оештыру, кече һәм урта эшкуарлык субъектларының эшлекле активлыгын арттыруга юнәлдерелгән форумнар, түгәрәк өстәлләр, ярминкәләр, күргәзмәләр һәм башка чаралар оештыру турында мәгълүмат бирү рәвешендә күрсәтелә.

3.4 консультация һәм мәгълүмат ярдәме формалары һәм ысуллары үзгәрергә һәм тулыландырылырга мөмкин.

3.5 консультация һәм мәгълүмати ярдәм вазифаи затлар тарафыннан аларның компетенциясенә ярашлы рәвештә түбәндәге формаларда күрсәтелә:

телдән телефон элементәсе аша яки шәхсән мөрәжәгать иткән кешеләргә;

сораулар буенча язма формада;

мәгълүматны массакүләм мәгълүмат чараларында: басма матбугатта, теле –һәм радиопрограммаларда урнаштыру юлы белән.

IV. Чернышевка авыл җирлеге территориясендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс ярдәме күрсәтү тәртибе (РФ һәм ТР бюджетыннан акча бүлеп биргәндә)

4.1. Чернышевка авыл җирлеге территориясендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс ярдәме күрсәтү (РФ һәм ТР бюджетыннан акча бүлеп биргәндә) :

- Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары тарафыннан алынган кредит оешмалары кредитлары буенча процентларны түләүгә чыгымнарның бер өлешен бюджеттан каплау (субсидияләү) тәртибе белән;

- Башлангыч эшкуарларга үз эшләрен булдыру өчен грантлар бирү тәртибе.

V. Чернышевский авыл җирлеге территориясендә ярдәм алучылар-кече һәм урта эшкуарлык субъектлары реестрын алып бару

5.1 Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл җирлеге башкарма комитеты әлегә Нигезләмәгә 2 нче кушымта нигезендә форма буенча Чернышевка авыл җирлеге территориясендә ярдәм алучы кече һәм урта эшкуарлык субъектлары реестрын алып бара.

5.2 кече һәм урта эшкуарлык субъектлары - ярдәм алучылар реестрындагы мәгълүмат физик һәм юридик затлар белән танышу өчен ачык.

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлегенең Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү тәртибе турында нигезләмәгә

ТӘРТИП

Чернышевка авыл жирлеге Башкарма комитетында кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлеге башкарма комитетына кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәгълүмати һәм консультацион ярдәм кысаларында кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карауның әлеге тәртибе авыл жирлеге Башкарма комитетының (алга таба - авыл жирлеге башкарма комитеты) гамәлләренең вакытын һәм эзлеклелеген билгели.

1.2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау:

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән;

"Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында" 2007 елның 24 июлдәгә 209-ФЗ номерлы Федераль закон белән;

"Россия Федерациясе гражданны мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында" 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон белән;

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлеге муниципаль берәмлеге уставы белән.

1.3. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе кушуы буенча кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау вазыйфаи затлар тарафыннан аларның компетенциясенә туры китереп башкарыла.

1.4. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен исәпкә алу, теркәү Башкарма комитет секретаре өстенә йөкләнә.

II бүлек. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау вакыты

2.1. Мөрәжәгать итүченең мөрәжәгатен карау, әгәр мөрәжәгатьне үтәүнең кыскарак вакыты билгеләнмәсә, теркәлгән көннән алып 30 көн эчендә башкарыла.

Аерым очракларда, шулай ук башка дөүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм башка вазыйфаи затларга мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле документлар һәм материаллар таләп итү турында запрослар жибәрелгән очракта, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Чернышевка авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе мөрәжәгатьне карау срогын 30 көннән артык озайтырга хокуклы.

Мөрәжәгатьне карау вакытын озайту турындагы Запрос үтәү вакыты тәмамлануга 2-3 көн кала рәсмиләштерелергә тиеш.

Әгәр мөрәжәгатьне карау вакыты эшләми торган көнгә туры килә икән, срок тәмамлану көне булып аңа кадәрге эш көне санала.

2.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе аерым мөрәжәгатьләрен карауның кыскартылган срокларын билгеләргә хокуклы.

III бүлек. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының язма мөрәжәгатенә таләпләр

3.1. Гариза бирүченең язма мөрәжәгатендә фамилия, исем, ата исеме (юридик затлар өчен: кече яки урта эшкуарлык субъекты исеме), жавап жиберелергә тиешле почта адресы, мөрәжәгатьнең асылы, гариза бирүченең шәхси имзасы һәм датасы булырга тиеш.

Кече яки урта эшкуарлык субъекты Чернышевка авыл жирилеге территориясендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү тәртибе турындагы нигезләмәдә каралган кирәкле документларны язма мөрәжәгәتكә куша.

3.2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының барлык мөрәжәгәтләре теркәлергә һәм исәпкә алынырга тиеш, шул исәптән язма мөрәжәгәтләр өчен законнарда билгеләнгән таләпләргә туры килмәгәннәре дә.

IV бүлек. Мөрәжәгәтләрне караганда кече һәм урта эшкуарлык субъектларының хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру

4.1. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгәтне караганда:

- мөрәжәгатьнең теркәлү датасы һәм номеры турында мәгълүмат сорарга;
- каралган мөрәжәгать буенча өстәмә документлар һәм материаллар тапшырырга яки аларны таләп итүне сорап мөрәжәгать итәргә;

- әгәр бу башка затларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгәтләренә кагылмаса һәм күрсәтелгән документларда һәм материалларда дәүләт яки Федераль закон белән саклана торган башка серне тәшкит итүче мәгълүматлар булмаса, мөрәжәгатьне карауга кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышырга;

- мөрәжәгәттә куелган сорауларның асылы буенча язмача мотивацияле жавап алу, VII бүлектә күрсәтелгән очрактан тыш, мөрәжәгатьне дәүләт органына, жириле үзидарә органына яки мөрәжәгәттә куелган сорауларны хәл итү компетенциясенә кәргән вазыйфаи затка жиберү турында белдерү алу;

мөрәжәгатьне карау белән бәйлә рәвештә мөрәжәгать буенча кабул ителгән карарга яки гамәлдә (гамәлдә булмауга) шикаять белән Россия Федерациясе законнары нигезендә административ һәм (яки) суд тәртибендә мөрәжәгать итәргә;

- мөрәжәгатьне карауны туктату турында гариза белән мөрәжәгать итегез.

4.2. Жирилекнең башкарма комитеты житәкчесе һәм аларның компетенциясенә ярашлы рәвештә вазифаи затлар:

мөрәжәгатьне объектив, һәрьяклап һәм вакытында карауны тәэмин итәләр, кирәк булганда мөрәжәгатьне жибергән гариза бирүче вәкиле катнашында;

- дәүләт органнарында, жириле үзидарә органнарында һәм башка вазифаи затлардан, судлардан, тикшерү органнарыннан һәм алдан тикшерү органнарыннан тыш, карау өчен кирәкле мөрәжәгәтләр, документлар һәм материаллар сорыйлар;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының карарлар кабул итәргә хокуклы вазыйфаи затлар тарафыннан мөрәжәгәтләрне вакытында һәм нәтижәле карау өчен тәкъдимнәр, гаризалар, шикаятьләр белән мөрәжәгать итү хокукын гамәлгә ашыру өчен кирәкле шартлар тудыра;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектлары вәкилләренә аларның мөрәжәгать итү хокукын гамәлгә ашыру тәртибе турында хәбәр итәләр;

- мөрәжәгәтләрдә куелган мәсьәләләрне хәл итү һәм ачыкланган бозуларны бетерү буенча чаралар күрелә;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының бозылган хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгәтләрен торгызуга яки яклауга юнәлдерелгән чаралар күрелә;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мөрәжәгәттә куелган сорауларның асылы буенча, мөрәжәгәتكә кушылган документларның төп нөсхәләре белән язма жаваплар жибереләр, тәртипнең VII бүлегендә күрсәтелгән очрактан тыш;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына аның мөрәжәгатен дәүләт органына, башка жириле үзидарә органына яки башка вазыйфаи затка аларның компетенциясенә туры китереп карауга жиберү турында хәбәр итәләр;

- мөрәжәгәтләр буенча элек кабул ителгән карарларның үтәлешен тикшереләр.

4.3. Кабат мөрәжәгать итүләренә караганда, аларның ни өчен килгәннен жентекләп

ачыкыйлар. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары тарафыннан куелган мәсьәләләргә тулысынча карамау фактлары ачыкланган очракта, аларны һәрьяклап карау өчен чаралар күрелә.

V бүлек. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау нәтижәсе

5.1. Үтәлешнең ахыргы нәтижәсе булып кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен карау тора:

мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча, VII бүлектә күрсәтелгән очраклардан тыш, язма җавап җибәрү;

- карарлары җирлек администрациясә компетенциясенә кермәгән сорауларны теркәлгәннән соң 7 көн эчендә тиешле органга яки тиешле вазыйфаи затка, аларның компетенциясенә мөрәжәгатьтә куелган сорауларны хәл итү керә, мөрәжәгатьне яңадан адреслаштыру турында мөрәжәгать җибәргән гариза бирүчегә, язма мөрәжәгать тексты укыла алмаган очракта гына, мөрәжәгатькә җавап бирелми, һәм ул дөүләт органына карауга җибәрелми, җирле үзидарә органы яки вазифаи зат аларның компетенциясенә ярашлы, бу хакта гариза бирүчегә хәбәр ителә.

5.2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөрәжәгатьләре, әгәр аларда куелган барлык сораулар каралса, кирәкле чаралар күрелсә һәм гариза бирүчеләргә мотивациялә язма җаваплар бирелсә, рәхсәт ителгән дип санала.

VI бүлек. Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары мөрәжәгатьләрен караудан баш тарту өчен нигезләр исемлегә

6.1. Гариза бирүченең мөрәжәгәте каралырга тиеш түгел, әгәр:

- язма мөрәжәгатьтә оешманың исеме, шәхси эшмәкәрнең яки аның вәкиленең фамилиясә, җавап җибәрелергә тиешле почта адресы күрсәтелмәгән. Әгәр күрсәтелгән мөрәжәгатьтә эзерләнә торган, башкарыла торган яки башкарылган законсыз гамәл турында, шулай ук аны эзерләүче, башкаручы яки кылган кеше турында мәгълүматлар булса, мөрәжәгать компетенциягә ярашлы рәвештә дөүләт органына җибәрелергә тиеш;

язулы мөрәжәгать тексты укыла алмый;

- мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап дөүләт яки Федераль закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматларны ачмыйча бирелми;

- мөрәжәгатьтә суд акты шикаять ителә;

- гариза бирүчедән мөрәжәгатьне карауны туктату турында гариза килде;

- мөрәжәгатьне караган вакытта юридик затны бетерү яки шәхси эшмәкәрнең эшчәнлеген туктату турында рәсми хәбәр килде;

- мөрәжәгать гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә вәкаләтләре расланмаган вәкил аша тапшырылган.

6.2. Мөрәжәгать итүченең Башкарма комитет җитәкчесә карары буенча мөрәжәгәте, әгәр мөрәжәгатьтә вазифаи затның, шулай ук аның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә карата әдәпсез яки мыскыллаучы сүзләр, куркынычлар булса, каралмый.